

विक्रम भागवत

इंदूचे घर

आणि इतर एकांकिका

इंदूचे घर

SRUJAN

महत्त्वाची सूचना/विनंती

एकाने लिहिलेले शब्द, दुसऱ्यांसमोर सादर करताना,
त्याच्या सादरीकरणापूर्वी 'पहिल्या' ची तो रीतसर लेखी
परवानगी घेतोच. तुम्हीही ती निश्चित घ्याल!
विश्वास सार्थ ठरवाल!!

एक

(इंदू घरात प्रवेश करते. छत्री घराबाहेर ठेवत.... समोरच्या आक्कांना आणि जास्त करून स्वतःशी बोलत)

- : बाई, बाई काय ही गर्दी! कुठून पैदा होतात ही माणसं. काही कळत नाही. रस्त्यात चालायला जागा नाही आणि हे फेरीवाले, भाजीवाले, फुटपाथ अडवून बसतात.
- : (मोरीत शिरत)
आणलंय आक्का, तुमच्यासाठी लाल माठ आणलेला आहे.
- : (पुसण्याला पाय पुसत) आक्का पावसाळ्यात पालेभाजी नीट बघून घ्यावी लागते. लाल माठ तर जास्तच. गांडुळं असतात. मी मुद्दामहून आणत नव्हते असं नाही.
- : आता दोन दिवसांसाठी आणून ठेवलाय. तुम्हाला पोटाला सारकं म्हणून उपयोगी पडतो. ठाऊक आहे मला.
- : उशीर झालाय? आक्का साडेसहा तर वाजताहेत.
- : अहो, ऑफिस पाच वाजता सुटत असलं तरी मी मध्य रेल्वेनं येते आक्का. त्यात पुन्हा पावसाळा. छत्री बाहेरच ठेवलीय. ओली होती.
- : साडीवर चिखल उडणार नाही तर काय होणार आहे? मी ही साडी हौसेनं नेसून गेले नव्हते. आक्का.... तेवढी एकच साडी शिल्लक होती इसीची....
- : नेऱ्यांच्या घरीच आहेत. तुमचीच वाट पाहताहेत. नाही.... नाही.... पाऊस थांबला आता. पण छत्री घेऊन जा तुम्ही.
- : नोटीस? कसली? कुठाय ती? बरं बघते. आक्का.... ओजू आणि श्री सातशिवाय येत नाहीत. हो.... हो.... मी त्यांना आल्या आल्या जेवायला घालेन. अहो, ती माझीच मुलं आहेत. त्यांचे हाल मी का करेन हो?
- : नाही.... तुम्ही असं म्हणाला नाहीत. मान्य आहे मला. पण तुमच्या बोलण्याचा सूर तसाच होता. तुम्ही अशी चिडचिड का करता आहात?

- : ठीक आहे. मी उद्यापासून वेळेवरच येईन. म्हणजे तुम्हाला प्रवचनाला जायला उशीर होणार नाही. मग तर झलं?
- : (आक्का जातात. ती टेबलाच्या जवळ जाते आणि त्यावरचा नोटिसीचा खाकी रंगाचा कागद उचलते. मोठ्याने वाचते व त्यावर प्रतिक्रियाही व्यक्त करू लागते.)
- : अनधिकृत बांधकाम पाडण्याबाबत. काय कटकट आहे. दर सहा महिन्यांनी नोटीस पाठवत असतात. (वाचता वाचता गंभीर होते) अरे बापरे! हे काहीतरी नेहमीपेक्षा वेगळं दिसतंय.
- : (बेल वाजते. घाईघाईत जाऊन दरवाजा उघडते. इंदूचा नवरा प्रवेश करतो.)
- : दरवाजा मी लावलेला नव्हता. आक्का जाता जाता ओढून गेल्या आणि दोन मिनिटं सुद्धा झाली नाहीत दरवाजा उघडायला. आपल्या नवऱ्याला चिंब भिजलेल्या अवस्थेत दरवाजाबाहेर उभी करायला मी अलीकडच्या बायकांसारखी नाहीये हो. मला काहीही झालं तरी हरकत नाही. पण आपल्या माणसाला जरासुद्धा त्रास होऊ नये अशीच माझी इच्छा असते. तुम्ही डोकं पुसा. कपडे बदला. मी तुमच्यासाठी आलं घालून चहा करते.
- : पंचा दांडीवरच असेल... नाही... नाही... तुमचा लेंगा मी काल रात्रीच धुऊन ठेवला आहे.
(ती चहाची तयारी करू लागते.)
- : तुम्ही सगळे आल्या आल्या चिडचिड काय करता हो? कधी कधी वाटतं.... घरी आलं की तुम्हाला त्रासच होतो. आक्का! सुद्धा फुणफुणत गेल्या. दोनचार मिनिटं उशीर होतो माणसाला. मुंबईत सगळं घड्याळ बरहुकूम चाललेलं असतं. फक्त प्रत्येकाचं घड्याळ वेगवेगळी वेळ दाखवत असतं. पण किती बोलणी ऐकावी लागली मला. तुम्ही चिडू नका हो. तुमच्या आईबद्दल तक्रार करित नाहीये मी. काय झालं तेवढंच सांगितलं मी. मी तरी कुणाजवळ बोलणार? तुम्ही घरी आल्या आल्या कटकट करायला मलासुद्धा आवडत नाही हो. पण तुमच्याशी बोलायला आपल्या दोघांना अशी वेळ मिळते का कधी? घरी आल्या

आल्या कटकट नको. जेवताना भांडण नको. तुम्हाला रात्री गादीवर पाठ टेकताच झोप लागते. सगळं आवरून गादीवर टेकायला मला मध्यरात्र उजाडते. उरली रात्र दिवसाची उजळणी करता करता उलटून जाते. गादीवर पाठ टेकली की काय काय आठवायला लागतं मला. (रडू येतं) अहो, मी तक्रार करित नाहीये! पण तुम्हीसुद्धा समजून घ्यायला हवं की नाही? (चहा ओतून ठेवलाय) (बाथरूम/मोरीतून बाहेर पडणाऱ्या नवऱ्याकडे पाहत) इतक्या लवकर आंघोळ झालीसुद्धा? मुलं आणि तुम्ही कावळ्याची आंघोळ करून बाहेर पडता. साबण लावता की नाही देव जाणे? खायला हवंय काही? बिस्किट आहेत. अहो, येता येता मी काहीतरी खायला आणणार होते, पण आक्कांची आठवण झाली आणि सगळे बेत रद्द केले. उशीर झाला होता ना! शेवटी बोलणी खावी लागलीच म्हणा. हे पाहा मलासुद्धा त्यांच्याबद्दल प्रेम आहे. मी काही तुमच्या आईसारखं सारखा राग राग करित नाही. तुम्ही हळू बोल. ऐकणाऱ्याला काय वाटेले? आपण काही झोपडपट्टीत राहत नाही. तुम्ही हळू आवाजात बोल हो. (विराम)

- : मी रडत नाहीये. पण दुःख होतं मला. मग आपोआप पाणी येतं डोळ्यांत.
- : महानगरपालिकेकडून नोटीस आलीय. दाखवते वाचून. ह्या घरात सगळ्यांना सगळं काही बसल्या जागी हवं असतं. बरोबर आहे तुमचं. मीच सवय लावलीय सगळ्यांना. (नोटीसीचा कागद उलगडते.... वाचू लागते) आपण राहत असलेले घर अनधिकृत बांधकाम ह्या सदराखाली मोडणारे आहे. (काही ओळींवरून फक्त नजर फिरवते.) आतापर्यंतच्या नोटीसांना आपण उत्तर दिलेलं नाही. तेव्हा ही अंतिम नोटीस समजून जागा त्वरित खाली करावी. (कागदाची घडी करते) काय करायचं आता?
- : अहो! तुम्हालाच हालचाल करावी लागेल. शहरात सगळीकडे अनधिकृत बांधकाम पाडण्याची मोहीम हातात घेतलीय म्हणे.

आज ट्रेनमध्ये पण बायका बोलत होत्या. विरोध होऊ नये म्हणून शनिवारी दुपारी नोटीस देतात. रविवारी कोर्ट बंद असतात. त्यामुळे सगळे स्टे मिळू शकत नाही. रविवारी संध्याकाळपर्यंत सगळं काही भुईसपाट. बुलडोझरच फिरवतात. पाडायला कितीसा वेळ लागतोय? आपलं घर तर बुलडोझरच्या एका दुशीतच भुईसपाट होईल.

(दरवाजाकडे पाहते आणि घाईघाईत उठते.)

- : ये मुलांनो, पाय पुसल्याशिवाय आत येऊ नका. सगळा चिखल कराल घरात. आणि कायरे केलंय कपड्यांचं? शाईचे डाग.... तुझ्या फ्रॉकवर तर चिखलाचा सडाच आहे ओजू. कुठे खेळत होतीस? कपडे बदलून जायचे नाही? आता उद्या काय घालणार? पावसाळ्यात कपडेसुद्धा वाळत नाहीत.
 - : तुम्ही मुलांची बाजू घेऊ नका हो! अशामुळेच ती माझं ऐकेनाशी झाली आहेत.
 - : अहो, श्री काय सांगतोय ऐकलंत काच गल्लीच्या तोंडावर म्हणे बुलडोझर आणून ठेवलाय. म्हणजे ही नोटीस खरोखरच शेवटची समजायची का?
 - : मला नाही तसं वाटत. तुम्ही ताबडतोब नगरसेवकांकडे जा. मागच्या वेळीस भाऊरावांनीच मध्यस्थी केली होती. काय बोलताय तुम्ही? गरज आपल्याला आहे की त्यांना? अडला हरी न् गाढवाचे पाय धरी... तुम्ही जा. त्यांना सांगा. पावसाळ्यात घर पाडण्याची कारवाई हे अधिकारी कशी काय करू शकतात? आणि हे पाहा नीट समजावून सांगा त्यांना. आरडाओरड कराल तर कोण कशाला मदतीला उभं राहील?
 - : आपल्यावर काय प्रसंग गुदरलाय आणि तुम्ही काय बोलणार? घरी आल्या आल्या तुम्हाला कामाला जुंपायला मला आवडेल का? अहो! पण काही कामं पुरुषांनीच करायची असतात.
- (नवरा तणतणत खोलीबाहेर पडताना पाहते. त्याचबरोबर पार्श्वभूमीवर मंदस्वरात बुलडोझरच्या खडखडाटाचा आवाज ऐकू येतो.)

: मेले! हातपाय आदळत ओजू तूच सांग माझं काय चुकलं गं? छे! छे! काहीतरीच काय, बोलतारे दोघं? कुणीही आपलं घर तोडणार नाही. मी आहे ना? चिमण्यांनो! मी आहे तोपर्यंत तुमच्या डोक्यावरचं छप्पर उडणार नाही. तुम्ही त्या बुलडोझरच्या आवाजाकडे अजिबात लक्ष देऊ नका. तुम्ही सर्व लक्ष तुमच्या अभ्यासात अभ्यासाच्या पुस्तकांवर केंद्रित करा.... तो आवाज तुम्हाला ऐकू येईनासा होईल.
(पार्श्वभूमीवरचा बुलडोझरचा खडखडाट तीव्र होतो. एकप्रकारची सावली खोलीवर दाटून येते. ती कावऱ्याबावऱ्या नजरेनं इतस्ततः पाहू लागते. मुलांना जवळ बोलावते.)

अंधार

दोन

: [इंदूच्या घरात इंदू सोडून सगळे लवंडले आहेत. इंदू मोरीतून बाहेर येते. पदराला हात पुसते. तिची शेवटची आवाराआवर चालू आहे. चेहऱ्यावर विलक्षण ताण. आक्कांच्या जवळ जाते.]
: आक्का.... मुलं शांत झाली ना?
: डोळा लागला वाटतं. (आक्कांच्या झोपण्याच्या जागेकडे जात जात) उपाशी झोपणं बरं नाही तुमच्या प्रकृतीला आक्का! कसला हा दिवस उजाडला म्हणायचा? सगळं शिजवलेलं अन्न तसंच उरलं.
(उठते. ओजू.... श्री जवळ जाते.)
: ओजू, श्री झोपलात कारे बाळांनो? किती निरागस आणि भाबडे चेहेरे दिसतात रे तुमचे! तुम्हाला काय कळत असणार! कसली नोटीस. काय घडणार आहे. घर पाडणार म्हणजे काय? लहानशा जीवांना काय कळतंय? पण आज संध्याकाळी तुमच्या डोळ्यांत आमच्या भीतीचं प्रतिबिंब दिसलं रे मला आणि खरंच सांगते जीव कळवळला माझा हसण्या-खेळण्याचं वय तुमचं. तुमच्या वाट्याला हे सगळं का? सगळे शेजारीपाजारी आपल्या घरावरून घिरट्या घालताहेत.

मुदामहून तुम्हाला ऐकू जाईल अशा आवाजात कुजबुजतात. बिचारी मुलं म्हणून. मला सगळं ऐकू आलं. आपल्या घरच्या भिंती पारदर्शक आहेत रे. जीव घुसमटला माझा. सगळं ऐकून ऐकून. एखाद्या मरायला टेकलेल्या रोग्याभोवती सगळे नजर रोखून बसतात ना? कधी एकदा आटोपतंय म्हणून. तसं वाटलं. संतापसुद्धा आला रे. एवढं वाईट वाटतं तर आत यायचं. म्हणायचं, इंदू दुसरी सोय होईपर्यंत मुलांना राहू दे आमच्याकडे! आपण सगळे दुसऱ्याच्या दुःखात खूप समाधान शोधतो रे. माणसाचा स्वभाव. दुसरं काय!

(उठते. आपल्या झोपायच्या जागेजवळ जाते आणि दांडीवरचं पातळ पडदा म्हणून ओढून घेते मोठा दिवा बंद करते, नाईट लॅम्प चालू आहे.) अहो! झोपलात?

- : तुम्ही भाऊरावांकडून आल्यानंतर काही बोलला नाहीत?
- : काय सांगायचं म्हणजे? आकांना सगळं सांगितलं तेंव्हा नाही हा प्रश्न पडला तुम्हाला? माझ्याशी बोलायचं म्हणजे जिवार येतं का तुमच्या?
- : मी नाही म्हणत नाही.... आकांशी बोललात ते सगळं मला ऐकू आलं, पण ते आकांशी बोललेलं. माझ्याशी नाही.
- : पण मलासुद्धा त्या बोलण्यात सामावून घेतलं असतं तर? मीसुद्धा तुमच्या घरातलीच आहे ना? अशा प्रसंगीसुद्धा बायकोशी चार शब्द बोलावंसं वाटलं नाही तुम्हाला?
- : मी सगळ्यांना धीर देत असले तरी मला खूप भीती वाटतेय हो.... हळू आका बऱ्याचदा झोपेचं सोंग घेऊन पडतात.
- : लपवण्यासारखं ह्यात काहीही नसलं तरी त्यांच्या भीतीत भर कशाला घाला?
- : पण तुम्ही असे स्वस्थ राहूच कसे शकता? प्रत्येक क्षणाक्षणाला माझी भीती वाढतेय. अहो, आपलं घर पाडलं तर काय होईल? कल्पना आहे का तुम्हाला?
- : होईल काहीतरी म्हणजे काय? मला तरी सांगा काय होईल ते....

- : तुम्ही घायची म्हणून काहीतरी उत्तरं देता आहात. अहो, गेल्या तीन वेळा मला जमलं नोटीस दाबायला. आता जमलं नाही तर?
- : मला आवडत नाही हो भाऊरावांकडे जायला.... अंगभर नजर फिरते त्यांची....
- : नोकरी करणाऱ्या प्रत्येक बाईला ह्याची सवय असतेच. हो. पण तरीही त्रास व्हायचा तो होतोच.... बोलून काहीच होणार नाही. पण आधार मिळत नाही का?
- : संध्याकाळपासून सारखं कुणाशी तरी बोलवंसं वाटतंय. पण कुणालाही वेळ नाही. आपला नवरासुद्धा आपल्याशी बोलायला तयार नाही. तर इतरांना काय दोष देणार? आपण एवढे पाचजण घरात आहोत. तरीसुद्धा भयान.... भकास.... वाटतं.
- : जरा जवळ घेतलं असतं. पाठीवर हात ठेवला असतात तर हजार हत्तीचं बळ आलं असतं माझ्या अंगात. तुम्हाला मी आवडत नाही, हेच खरं. तुम्हाला चांगली शहरातली फॅशन करणारी बायको मिळाली असती तर छान गुलूगुलू बोलत बसला असता तिच्याशी. मी पडले अडाणी आणि गरीब घरातली.
- : मला नं घरातल्या सगळ्या भिंतीवरून हात फिरवावासा वाटतोय. मुलं जेवली नाहीत. तुम्ही जेवला नाहीत. आकांच्या डोळ्यांत सारखं पाणी आहे. आणि मी? मी तुमच्यासाठी काहीही करू शकत नाही. माझ्याकडे खूप पैसे असते ना.... तर मी एक फ्लॅटच विकत घेतला असता हो. तुम्हाला झोप आली? त्रास होतोय माझ्या बोलण्याचा? पण मला झोप लागत नाहीये हो. मी.... मी.... जरा बाहेर जाऊन बसते कट्ट्यावर....
- ओट्यावरची भाजी उचलते, एका ताटात किंवा टोपलीत घेते. दुसऱ्या दिवसाच्या तयारीसाठी भाजीचे ताट / टोपली बाहेर कट्ट्यावर नेऊन साफ करत असते.

तीन

- : (मध्यरात्रीची वेळ. इंदू तिच्या मैत्रिणीबरोबर घराबाहेरच्या कट्ट्यावर बसली आहे.) हे बघ सविता, मी स्वतःचीच शेखी

मिरवतेय असं समजू नकोस! पण आमच्या घरातल्यांची कुठल्याही कठीण प्रसंगात हातपाय गाळून बसायची सवय मला कळतच नाही. संकटं येतच असतात. त्यांना घाबरायचं कशाला?

- : ते सुद्धा आहेच म्हणा.... खरं आहे तू म्हणतेस ते... मी मुळी लहानपणापासूनच असुरक्षित वातावरणात वाढले आहे. होतं काय आमच्याकडे? जमिनीचा एक तुकडा. वर्षातून चार महिने शेती. ती सुद्धा पाऊस पडला तर. शेतातलंच तुटकफुटकं घर आणि खायला अकरा तोंडं. भुकेलं पोट दगडसुद्धा पचवू शकतं का गं सविता? संध्याकाळ झाली की अकरा तोंडं आईकडे पाहायची. पण ती कधी डगमगली नाही. शांतपणे चूल पेटवायची. पेटल्या चुलीवर काही ना काहीतरी शिजतंच गं. कधी कधी पेटती चूल बघूनच आमची पोटं भरायची. चुलीतली आग पोटात भरून आम्ही झोपी जायचो.
- : अगं! त्या वयात दररोज सहा मैल चालत जायची मी.... रानात.... लाकडं तोडायला. वखारीत दिवसाचा सव्वा रुपया मिळायचा. तू अशी लेचीपेची समजू नकोस मला? सर्व प्रकारचे कष्ट पेलायची ताकद आहे माझ्यात. माणसाला काय लागतं गं? प्रेमाचा एक शब्द.... आता.
- : आमचे हे.... सगळ्या जगाचं कौतुक करीत फिरत असतात. स्वतःच्या बायकोबद्दल एक शब्द उच्चारला तर काय बिघडतं गं?
- : काय सांगतेस तू? नाही.... नाही तू खोटं बोलणार नाहीस.... ठाऊक आहे मला, पण तुमच्याकडे बोलण्यापेक्षा माझ्याशी प्रेमानं का बोलत नाहीत?
- : हा घराचा प्रश्न नेमका आता दत्त म्हणून उभा राहिला आहे.
- : छे गं! नोटिसा ह्यापूर्वीही आल्या होत्या.... पण आताचं काहीतरी वेगळंच वाटतंय. हे गेले होते भाऊरावांकडे.... कशासाठी काय? नगरसेवक आहेत ते... त्यांना काय अशक्य आहे? पण त्यांचं काहीतरी उलटंच गं... म्हणे, सगळ्या लोकांची इच्छा आहे गल्ली रुंद व्हावी म्हणून. सविता, लोकं

अशी कशी गं? आम्ही कधी कुणाचं काही वाकडं केलं नाही. कुणाच्या अध्यात नाही, मध्यात नाही. मग आमच्या घरावर सगळ्यांचा डोळा का गं?

: कोण नाही म्हणतंय? आहे आमचं घर अनधिकृत. मला सांग, इतक्या झोपडपट्ट्या अधिकृत होतात. त्यांना पासेस मिळतात. संडास पाण्याची सोय होते. मग माझ्याच घरावर नांगर का? श्री आणि ओजू इवल्या इवल्या डोळ्यांनी मला विचारत होते. आई, आपलं घर पाडल्यावर आपण कुठं राहायचं? माझं जेवण तिथंच संपलं. असा प्रश्न डोक्यावर आदळल्यावर घशाखाली अन्नाचा घास उतरेल का गं? छातीतला एक एक ठोका घराच्या विटेवर हातोड्याचा पडणारा एक एक घासव वाटतो.

(बाहेर येत असलेल्या आक्रांना पाहते.)

: अरे आक्रा, थांबा.... थांबा.... मी हात देते.... अहो, हाक तरी मारायचीत. काय हवं होतं?

: आक्रा. तुम्ही झोपला नाहीत म्हणून कारवाई व्हायची थांबणार आहे का?

: आक्रा, काळजी करून प्रश्न कुठे सुटतात? मी उद्या महानगरपालिकेत जाईन, अधिकाऱ्यांना भेटेन.

: अहो, भाऊरावच कशाला.... हे सुद्धा तेच म्हणत होते. बाईमाणूस समोर उभं राहिलं की अधिकाऱ्यांची सहानुभूती मिळते. आक्रा तुम्ही डोळ्यांतून पाणी काढायचं नाही. अहो! अडचणी आल्या, संकटं आली म्हणून देवाला शिव्या कशाला घालताय?

: आक्रा.... माझ्या मनात तुमच्याबद्दल काहीही राग नाही. अहो! आपलं नातंच असं आहे की ते साजरं केल्याशिवाय राहवत नाही. तुम्हालाही आणि मलाही. भांडणं कोणात होत नाहीत? मित्रांमध्ये होतात. भावंडांत होतात. बाप-मुलात होतात. पण सासू-सुनेत झालं की त्याचा लगेच बभ्रा होतो. सगळ्यांना जाता-येता तोंडी लावायला विषय होतो. तुम्ही मनात किंतू ठेवू नका. काहीही झालं तरी ह्या संकटांचं निमित्त करून मी तुम्हाला

अंतर देणार नाही. मुलं झोपलीत. तुम्ही त्यांच्याजवळच झोपा. आक्का आपल्यासारख्यांना भीती वाटते तर त्या अश्राप जीवांना नाही भीती वाटणार? अशा वेळी आईपेक्षा आजीचा आधार मुलांना जास्त धीर देतो. जपून उंबरठा ओलांडा. देवापुढच्या दिव्याची वात मोठी करा. नाईट लॅम्प काढलात तरी चालेल. मी येतेच थोड्या वेळात....

: सविता.... तू काही करू शकणार नाहीस. तुला तुझं घर आहे. तुझ्या अडचणी आहेत आणि आमची अडचण एखादुसऱ्या दिवसाची नाहीये. (हसते) सविता, ह्या घरात आल्यापासून मी नेहमी संकटांची वाट पाहत आले आहे. संकटं आली नाहीत. तरच मला भीती वाटू लागते. वाटतं की आपली गरजच उरणार नाही. हसऱ्या-खेळत्या घरात मी केरसुणीसारखी कोपऱ्यात उभी असते. पण संकटं समोर येताच सगळे कावरेबावरे होऊन माझ्याभोवती जमतात.

(रस्त्याच्या दिशेने पाहत) पवारकाका कुठे चाललात इतक्या लगा लगा?

(बुलडोझरचा आवाज. पाठोपाठ त्याच्या धक्क्याने भिंत पाडल्याचा आवाज. लोकांचा गलका.) काय सांगताय काय काका? आता ह्या वेळेला? अहो, पण रविवारपर्यंतची मुदत दिली होती. मग? आता मध्यरात्री दुकानं पाडायची काय गरज आहे? (बाहेरचा गलका वाढतो. त्या आवाजाने जागं होऊन तिचा नवरा, मुलं आणि सासूबाई बाहेर येतात.)

: अहो, नाक्यावर दुकान पाडताहेत म्हणे.... तुम्ही जाता जरा? श्री. ओजू घाबरायचं नाही. आक्का तुम्ही जाऊ नका. कुठे काही लागलं म्हणजे पंचाईत. सविता, तू जरा मुलांकडे लक्ष देशील? मी पण जाऊन येते नाक्यावर.

(आता गदारोळ आणखीनच वाढतो.... ती घाबरलेल्या.... भेदरलेल्या चेहऱ्याने धावतच जाते.)

एक शून्य प्रहर काळ

SRUJAN

महत्त्वाची सूचना/विनंती

एकाने लिहिलेले शब्द, दुसऱ्यांसमोर सादर करताना,
त्याच्या सादरीकरणापूर्वी 'पहिल्या' ची तो रीतसर लेखी
परवानगी घेतोच. तुम्हीही ती निश्चित घ्याल!
विश्वास सार्थ ठरवाल!!

अखेर

SRUJAN

महत्त्वाची सूचना/विनंती

एकाने लिहिलेले शब्द, दुसऱ्यांसमोर सादर करताना,
त्याच्या सादरीकरणापूर्वी 'पहिल्या' ची तो रीतसर लेखी
परवानगी घेतोच. तुम्हीही ती निश्चित घ्याल!
विश्वास सार्थ ठरवाल!!

आपटे

SRUJAN

महत्त्वाची सूचना/विनंती

एकाने लिहिलेले शब्द, दुसऱ्यांसमोर सादर करताना,
त्याच्या सादरीकरणापूर्वी 'पहिल्या' ची तो रीतसर लेखी
परवानगी घेतोच. तुम्हीही ती निश्चित घ्याल!
विश्वास सार्थ ठरवाल!!

आईची कटकट शिंची

SRUJAN

महत्वाची सूचना / विनंती

एकाने लिहिलेले शब्द, दुसऱ्यांसमोर सादर करताना,
त्याच्या सादरीकरणापूर्वी 'पहिल्या' ची तो रीतसर लेखी
परवानगी घेतोच. तुम्हीही ती निश्चित घ्याल!
विश्वास सार्थ ठरवाल!!

अक्का

SRUJAN

महत्त्वाची सूचना/विनंती

एकाने लिहिलेले शब्द, दुसऱ्यांसमोर सादर करताना,
त्याच्या सादरीकरणापूर्वी 'पहिल्या' ची तो रीतसर लेखी
परवानगी घेतोच. तुम्हीही ती निश्चित घ्याल!
विश्वास सार्थ ठरवाल!!